

Yasa kabul edildi: yargılama süresi kısalıyor

Türkiye / 31/10/2012

TBMM Adalet Komisyonu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) uzun yargılama süreleri nedeniyle yapılan başvuruların önüne geçmek amacıyla hazırlanan kanun tasarısını kabul etti.

AK Parti Ankara Milletvekili Ahmet İyimaya'nın başkanlığında toplanan komisyonda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun Tasarısı görüşüldü. Tasarıyı komisyona sunan Adalet Bakanı Sadullah Ergin, Türkiye'nin, AİHM'e bireysel başvuru hakkının elde edildiği 1987'den bu yana aleyhine en çok başvuru yapılan ülkeler arasında Rusya'dan sonra 2. sırada yer aldığını, 47 Avrupa Konseyi üyesi ülkesi arasında da hakkında en çok ihlal kararı verilen ülke olduğunu belirtti. 30 Eylül 2012 tarihi itibarıyla, Türkiye'ye karşı yapılan ve AİHM önünde derdest bulunan dosya sayısının 16 bin 850 olduğunu, bu sayının toplam başvuruların yüzde 12'sini oluşturduğunu belirten Ergin, 1959-2011 yılları arasında Türkiye aleyhine 2 bin 404 karar verildiğini kaydetti.

Bu tabloyu değiştirmeye yönelik çalışmalar yapıldığını, bunun için Adalet Bakanlığı bünyesinde İnsan Hakları Daire Başkanlığı oluşturulduğunu, 3 ayrı yargı paketinin çıkarıldığını ifade eden Ergin, "Son 4 yılda Yargıtay'a yıllık ortalama 650 bin dosya geldi. 550 bin dosya incelenerek karar bağlandı, 100 bin dosya ise arşivde bekleyen dosyalara eklendi. 2007 yılı başında Yargıtay arşivinde bekleyen dosya sayısı 650 bin iken, bu sayı 2011 yılı sonunda 1 milyon 150 bine ulaştı. İncelenmeyi bekleyen dosya sayısı 880 binin altına indi" dedi. Bakan Ergin, tasarının, geçmişte yargılamaları makul sürede sonuçlanmadığı iddiasıyla AİHM'e başvuran vatandaşların, AİHM kararını beklemeden mağduriyetlerinin giderilmesine yönelik etkin bir sistem getirmeyi amaçladığını kaydetti.

Yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmaması sebebiyle AİHM'e her yıl Türkiye aleyhine yaklaşık bin başvuru yapıldığını belirten Ergin, bu başvuruların yıl sonuna kadar 3 bin 500'e ulaşmasının beklendiğini ifade etti.

"HEPİMİZİ ÜZMESİ GEREKEN BİR KONUDUR"

Adalet Bakanı Ergin, yapılacak müracaatlar hakkında karar verecek olan komisyon hakkında da bilgi verdi. Komisyonun, AİHM'de bekleyen 16 bin 500 başvuruya ilişkin oluşturulan bir komisyon olduğunu belirten Ergin, "16 bin başvurudan uzun yargılamalardan dolayı olan 3 bin 500 dosya için AİHM bize bir yıl süre verdi, 'pilot uygulamayı yapın, ben sizin çözüm yolunuzu etkin bir iç hukuk yolu olarak kabul edersem, kalan 3 bin 500 dosyayı da size tevdi edeceğim, orada çözüm' dedi." Türkiye'nin 2 bin 404 ihlali aldığı bir ortamda, Türkiye'nin Avrupa Konseyi ülkeleri arasında en çok ihlal alması hepimizi üzmesi gereken bir konudur. Bunun içinde, son 10 yılda bizim de payımız var. Bu Türkiye'nin ayıbıdır, Türkiye'nin önünde bulunan bir sorundur, bunu küçültmek orta ve uzun vadede bitirmek için çalışma yapıyoruz" diye konuştu.

Komisyonun, idari bir faaliyet yapacağını, yargılama yapmayacağını belirten Ergin, "AİHM kriterlerine göre, bu dosyada uzun bir yargılama yapılmış mı ona bakacak" dedi.

Muhalefet milletvekilleri, tasarıya ilişkin eleştirilerini dile getirdi. CHP Uşak Milletvekili Dilek Akagün Yılmaz, komisyonun oluşma şeklinin uygun olmadığını ifade ederek, Danıştay, Yargıtay ve Barolar Birliği temsilcilerinin de komisyonda yer alması gerektiğini söyledi.

TASARININ İÇERİĞİ

Komisyonunda kabul edilen tasarı, AİHM'e yapılmış bazı başvuruların tazminat ödenmek suretiyle çözümüne ilişkin esas ve usulleri belirliyor.

Tasarıya göre, düzenleme, ceza hukuku kapsamındaki soruşturma ve kovuşturmalar ile özel hukuk ve idare hukuku kapsamındaki yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı, mahkeme kararlarının geç veya eksik icra edildiği ya da hiç icra edilmediği iddiasıyla AİHM'e yapılmış başvuruları kapsayacak.

İdari nitelikteki soruşturmalardan kaynaklanan başvurular hakkında bu tasarinin hükümleri uygulanmayacak.

Yapılacak müracaatlar hakkında karar vermek üzere, Adalet Bakanı tarafından hakim ve savcılar arasından atanacak 4 kişi ile Maliye Bakanı tarafından atanacak bir kişiden oluşan toplam 5 kişilik bir komisyon kurulacak.

Komisyon müracaat, AİHM'e başvuru tarihini ve numarasını gösteren resmi kayıt kabul mektubu, başvuru formu ve diğer bilgi ve belgelerle birlikte, müracaat edenin kimlik bilgilerini içeren imzalı bir dilekçeyle yapılacak.

Başvurular, bu tasarı kanunlaşmış yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde yapılabilecek.

9 AYDA KARAR VERECEK

Müracaatın, Cumhuriyet başsavcılıkları aracılığıyla da yapılması mümkün olacak. Müracaatlara ilişkin düzenlenecek kağıtlar damga vergisinden, yapılacak işlemler de harçlardan müstesna olacak.

Komisyon; müracaat konusu başvurunun, AİHM tarafından öngörülen iç hukuk yollarının tüketilmesi koşulu dışındaki diğer kabul edilebilirlik şartlarını taşımadığını, komisyona süresinde müracaat edilmediğini, müracaat edenin hukuki menfaati olmadığını, müracaatın belirtilen madde kapsamına girmediğini tespit ederse müracaatı reddedebilecek.

Komisyon, müracaat hakkında 9 ay içinde kararını verecek. Komisyon kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde Ankara Bölge İdare Mahkemesi'ne itiraz edilebilecek. Ödenmesine karar verilen tazminat, kararının kesinleşmesinden itibaren 3 ay içinde Maliye Bakanlığı tarafından ödenecek.

Düzenleme, 23 Eylül 2012 tarihi itibarıyla AİHM nezdinde kaydedilmiş başvurular hakkında uygulanacak. Bu süre Adalet Bakanlığı'nın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu'nca uzatılabilecek. (AA)